

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/66/2020
Identifikačné číslo spisu: 8709205651
Dátum vydania rozhodnutia: 24.02.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8709205651.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po nebohom R. O., zomrelom X. J. XXXX, naposledy bývajúceho v obci Q. č. XX, o návrhu na pokračovanie v konaní o dedičstve, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 4 D 169/2009, o dovolaní dedičky R. O., bývajúcej v obci Q. č. XX, zastúpenej JUDr. Vladimírom Komanom, advokátom so sídlom v Poprade, Hraničná č. 13 proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 26. apríla 2018 sp. zn. 24 CoD 4/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 19. mája 2017 č. k. 4 D 169/2009 - 627 návrh na pokračovanie v konaní o dedičstve z 5. mája 2016 zamietol.

1.2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že návrhom na pokračovanie v konaní o dedičstve sa dedička R. O. (ďalej len „dedička“) domáhala pokračovať v konaní o dedičstve po nebohom R. O. (ďalej len „nebohý“) zomrelom X. J. XXXX. Dňa 22. apríla 2016 bolo súdnou komisárkou vydané osvedčenie o dedičstve. Na pojednávaní 22. apríla 2016 bola dedička právne zastúpená JUDr. Vladimírom Komanom, ktorý udelil substitučnú plnú moc Mgr. Jozefovi Mačugovi na zastupovanie vo veci prejednávania dedičstva po nebohom. Po prevzatí osvedčenia o dedičstve Mgr. Jozef Mačuga vyhlásil, že sa vzdáva práva na podanie návrhu na pokračovanie v konaní. Podaním zo 16. februára 2017 dedička namietala, že právny zástupca splnomocnil Mgr. Jozefa Mačugu výlučne iba na zastupovanie na pojednávaní, nie na vzdanie sa práva podať opravný prostriedok. Z obsahu plnomocenstva (č. l. 588) mal súd prvej inštancie preukázať, že Mgr. Jozef Mačuga bol splnomocnený na „zastupovanie na pojednávaní“. Podľa názoru súdu prvej inštancie bol splnomocnený tak na všetky procesné úkony na pojednávaní 22. apríla 2016, okrem iných aj na vzdanie sa práva podať návrh na pokračovanie v konaní. Zároveň podľa § 25 ods. 1 druhá veta zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) vyplýva, že plnomocenstvo udelené advokátovi nemožno obmedziť a právny zástupca JUDr. Vladimír Koman sa dal na pojednávaní 22. apríla 2016 zastúpiť iným advokátom, ktorému obmedzil oprávnenie na zastupovanie na konkrétnom pojednávaní, ale podľa názoru súdu prvej

inštalácie na všetky úkony učinené na pojednávaní.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 26. apríla 2018 sp. zn. 24 CoD 4/2017 (č. l. 652) potvrdil uznesenie súdu prvej inštalácie (I.); účastníkom nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (II.)

2.1. Odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštalácie považoval za vecne správne, jeho odôvodnenie za náležité a presvedčivé, na ktoré v plnom rozsahu odkázal [§ 387 ods. 1, ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] a ktoré v potrebnom rozsahu doplnil.

2.2. K spornému substitučnému splnomocneniu odvolací súd uviedol, že zo zmyslu procesného zastúpenia v občianskom súdnom konaní vyplýva, že zástupca je oprávnený v zásade na všetky právne úkony v mene zastúpeného. Vzhľadom na to, že zastúpenie je spravidla koncipované na princípe dôvery, môže zástupca splnomocniť ďalšiu osobu na zastupovanie len v prípade, že to zákon umožňuje. V prípade výkonu advokácie platí, že táto je vykonávaná na vysoko odbornej úrovni a zabezpečuje účastníkovi tú najkvalifikovanejšiu ochranu v civilnom procese. Ďalší zástupca (advokát alebo koncipient) vykonáva úkony priamo v mene zastúpeného účastníka. Vnútorný vzťah medzi zástupcom a jeho substitútom je nezávislý od vzťahu medzi účastníkom a zástupcom (advokátom), ktorému bola udelená plná moc. V posudzovanom prípade bola substitučná plná moc udelená nie pre celé konanie, ale len pre zastupovanie na pojednávaní konanom 22. apríla 2016. Z vyjadrenia právneho zástupcu dedičky vyplýva, že substitučná plná moc bola udelená len na účasť na pojednávaní bez toho, aby substitučný právny zástupca mohol vykonávať procesné úkony a to najmä vzdať sa práva podať návrh na pokračovanie v konaní. Ak by takéto substitučné splnomocnenie bolo aj dané, podľa názoru odvolacieho súdu by sa minulo účinkom a podstate procesného zastúpenia realizovaného advokátom, t. j. osobou s vysokoškolským právnickým vzdelaním, ktorá má zabezpečiť účastníkovi konania najkvalifikovanejšiu ochranu počas civilného procesu. Substitučným splnomocnencom bol v uvedenom prípade advokát. Obsah substitučnej plnej moci bol vymedzený na „zastupovanie na pojednávaní dňa 22. apríla 2016“ pričom z obsahu udeleného substitučného splnomocnenia nevyplýva, že uvedené splnomocnenie je dané len na určitý druh právneho úkonu, respektíve z jeho obsahu nevyplýva žiadne obmedzenie udelenej plnej moci. V uvedenom prípade udelením substitučnej plnej moci, splnomocňuje advokát iného advokáta na uskutočňovanie všetkých právnych úkonov, na ktoré by bol oprávnený sám, ak by sa uvedeného pojednávania zúčastnil. Z týchto dôvodov tvrdenie právneho zástupcu dedičky, že Mgr. Jozefovi Mačugovi nebolo plnomocnenstvo na vzdanie sa práva podať návrh na pokračovanie v konaní považuje za nedostatočné, nakoľko obsahom práva na zastupovanie je aj uskutočňovanie procesných úkonov v priebehu konania (teda aj pojednávania), medzi ktoré patrí aj právo vzdať sa práva podať návrh na pokračovanie v konaní. Jediné obmedzenie v tomto prípade odvolací súd videl v jeho trvaní, nakoľko nebolo udelené na celé konanie, ale iba na pojednávanie konané 22. apríla 2016. K námietke dedičky, že včas podaná žiadosť účastníka v konaní spôsobuje, že osvedčenie o dedičstve stráca platnosť a súd pokračuje v konaní o dedičstve odvolací súd uviedol, že uvedené účinky podaného návrhu na pokračovanie v dedičskom konaní v predmetnom prípade nenastali, nakoľko na pojednávaní konanom 22. apríla 2016 došlo k účinnému vzdaniu sa práva podať návrh na pokračovanie v dedičskom konaní. Na to, aby boli kumulatívne splnené tri podmienky uvedené v § 175zca ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v spojení s § 175zca ods. 5 OSP zákonom požadované podmienky možno rozlíšiť na dve pozitívne podmienky a jednu negatívnu podmienku. Pozitívnymi podmienkami sú a/ žiadosť o pokračovanie v konaní o dedičstve; b/ v lehote 15 dní od prevzatia osvedčenia o dedičstve; a negatívnou podmienkou je, že c/ účastník sa nevzdal práva na podanie žiadosti o pokračovanie v konaní, tzn. osvedčenie o dedičstve nenadobudlo účinky právoplatného uznesenia o dedičstve. V uvedenom prípade nebola splnená posledná (negatívna) podmienka na to, aby bolo možné v konaní o dedičstve pokračovať.

2.3. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dedička dovolanie (č. l. 680 a nasl.), prípustnosť ktorého vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a § 421 CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP) odôvodnila tým, že odvolací súd jej svojím nesprávnym procesným postupom odňal možnosť konať pred súdom. Konkrétne namietla

dôvod zamietnutia jej návrhu oboma súdmi, podľa jej názoru substitučne zvolený zástupca Mgr. Jozef Mačuga na pojednávaní konanom 22. apríla 2016 nemal oprávnenie na vzdanie sa práva podať návrh na pokračovanie v konaní a teda prekročil svoje oprávnenie vyplývajúce mu zo splnomocnenia. Poukázala pritom na judikát V 42/1973, podľa ktorého plnomocnenstvo na zastupovanie na určitom pojednávaní neoprávňuje zástupcu na to, aby vzal späť návrh na začatie konania.

3.2. Dovolateľka zároveň vo svojom dovolaní uvádza v rámci dovolacích dôvodov tiež ustanovenie § 432 ods. 1 CSP, ktoré sa viaže k prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP. V rámci tohto dovolacieho dôvodu namieta nesprávne právne posúdenie veci, ktoré vidí predovšetkým v nesprávne prijatých záveroch odvolacieho súdu o právnych následkoch právneho úkonu substitučne splnomocneného zástupcu (Mgr. Jozefa Mačugu), ktorý sa na pojednávaní konanom 22. apríla 2016 vzdal práva na podanie návrhu na pokračovanie v konaní, čo nakoniec viedlo súdy nižšej inštancie k záveru o zamietnutí predmetného návrhu.

3.3. Z vyššie uvedených dôvodov žiada, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky - dedičky treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

5. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

6. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania konkrétne z ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 CSP.

I.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k dovolateľmi namietanej procesnej vade.

8.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

8.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných

predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

8.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

9. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Dovolací súd v tejto súvislosti preto pripomína, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotráva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018).

10. Pokiaľ dovolateľka v dovolaní namieta, že súdy rozhodli bez náležitého zistenia skutočného stavu, nevykonali ňou navrhnuté dôkazy, dôkazy vykonané v súdnom konaní nesprávne vyhodnotili, dovolací súd uvádza, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nedostatočné zistenie skutkového (skutočného) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Ústavný súd nedospel k záveru o ústavnoprávnej neudržateľnosti tohto názoru najvyššieho súdu (II. ÚS 465/2017).

11. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ nedôvodne namieta existenciu vady konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP.

II.

12. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/); ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/); je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

13. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (1 Cdo 126/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 132/2017, 4 Cdo 207/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 221/2017).

14. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej

záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 38/2019, 4 Cdo 32/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 25/2018, 8 Cdo 100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

15. Dovolateľka v dovolaní výslovne uvádza ako dovolací dôvod ustanovenie § 432 ods. 1 CSP, ktorý sa výlučne vzťahuje na ustanovenie § 421 CSP („prípustnosť dovolania“).

15.1. Z dovolania vyplýva, že sa nestotožňuje so skutkovými a právnymi závermi, na ktorých oba sudy založili svoje rozhodnutia, avšak ani pri prístupe k jej dovolaniu podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) nemožno ustáliť, konkrétne ktorú právnu otázku mala na mysli v rámci jej argumentácie, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP); ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP); je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). V dovolaní dovolateľka (v rámci tohto dovolacieho dôvodu) nekonkretizovala žiadne rozhodnutie(a) najvyššieho súdu, v rámci ktorého by poukazovala na prípadný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, respektíve, že by právna otázka bola dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Napokon si dovolateľka v zmysle tohto ustanovenia (§ 421 ods. 1 CSP) nesplnila ani svoju „procesnú“ povinnosť vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v tomto ustanovení (§ 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP) ide, teda z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania.

16. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že argumentácia dovolateľky týkajúca sa tohto dovolacieho dôvodu je nedostatočná a ňou uvádzaný dovolací dôvod nie je v podanom dovolaní vymedzený spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na to nemohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

III.

17. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

18. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie dovolateľky odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP (v časti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP), a vo zvyšku podľa § 447 písm. f/ CSP.

19. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.